

İNTİHAL HALİNİN OLAĞANLAŞMASI

Türk sanayicisi seksenli yılların başlarına kadar ithal ikamesi politikasına dayanan, yüksek gümrük duvarlarıyla korunan bir piyasada faaliyet gösterme ve yüksek kâr marjlarıyla çalışma imkânına sahipti. Bu yapay korumanın verdiği rahatlıkla yıllar boyunca düşük evsafli ürünler üreten sanayici, yerli tüketicinin Türk insanına has tevekkülle sesini fazla çıkartmamasını gayet doğal karşıladı. Hoş geriye dönüp bakınca o yıllarda tüketicilerin itiraz edebilecekleri herhangi bir merciinin de mevcut olmadığı kolaylıkla fark edilebilir. Tüketici haklarını koruma dernekleri, Türk Standartları Enstitüsü'nün kalite denetimi, "mükemmel" in ne demek olduğunu gösterecek ithal ürünlerin varlığı, garanti belgelerinin süs niyetine verilen kağıtlar olmadığının idrak edilmesi; bütün bunlar 24 Ocak 1980 kararlarıyla başlayan serbest piyasa ekonomisi uygulamasının bir sonucu. Bu uygulamanın bir parçası olarak yabancı sermayeli şirketlerin en ileri yönetim, üretim ve satış yöntemleriyle Türkiye'de faaliyet göstermeye başlamaları karşısında Türk özel sektörü de uluslararası firmalar ile rekabet edebilecek ürün üretmenin ve dolayısıyla yerli tüketiciye de saygı göstermenin gerekliliğini nihayet kavradı. Kavramasıyla birlikte evsafli personel yetiştirme ve istihdam etme konusuna da gereken önemi verdi.

Türk sanayiinde yaşanan bu olumlu değişiklikler medya âleminde de yaşandı. Seksenli ve doksanlı yıllarda medya sektöründe gerçekleşen yatırımlar yetmişli yıllarda hayal dahi edilemezdi. Ancak medya sektörü evsafli muhabir ve editör konusunda aynı atılımı göstermedi, göstermek istemedi. İç ve dış haberlerin okuru yanıltacak bir şekilde kaleme alınmasından, dış kaynaklı haberlerin yanlış çevirilerinden, haberle yorumun iç içe geçmesine ve magazin gazeteciliğin en son ve en talihsiz evresi olan "televole gazeteciliği" ne kadar bugün medyanın evsaf ve seviye açısından çok ciddi meselelerle karşı karşıya olduğu aşikâr.

Yayıncılık sektörüne gelince... Benzeri gelişmelere bu sektörde de rastlamaktayız. Yetmişli, seksenli yıllarda imrenerek elimize aldığımız yurtdışında yayınlanmış nefis baskılı sanat kitapları, sergi katalogları artık matbaa sektöründe yapılan muazzam yatırımlar sonucunda Türkiye'de de aynı nefasette üretilmekte. Hal böyle olmasına rağmen, yayınevleri Türk sanayiinin evsafli personel ve yönetici yetiştirme siyasetinin bir benzerini uygula(ya)madığı için de düşük evsafa yeni kitapların yayınlanmasına

devam edilmekte. Birkaç örnek verilmesi gerekirse dizin örneğinden başlayabiliriz. Bugünkü yazılım imkânlarıyla dizini olmayan kitapların yayınlanması artık kabul edilemez bir durumdur. Buna rağmen halen 700-800 sayfalık kitaplar dizinsiz veya sadece şahıs adlarından oluşan dizinlerle satışa sunulmakta. Halbuki şahıs adlarının yanı sıra, konu ve coğrafi yer adlarına da dizinde yer verilmesi şarttır.

Bir diğer örnek yayınevlerinin gerekli sosyal bilim, tarih ve yabancı dil bilgisine sahip editör ve muharrirleri istihdam etmemeleri, yazarlarının başkalarına ait eserleri hoyratça ve fütursuz bir şekilde çalıp çırpmaları karşısında tepki göstermemeleridir. Bu tahammülü artık mümkün olmayan durum hakkında *Müteferrika* dergisinin en son sayısında “sekiz örnek vaka”dan yola çıkarak bir tenkit yazısı yayınlamıştım. Şimdi vereceğim yeni örnek ise kitapçılık sektörünün markalaşmış yayınevlerinden Remzi Kitabevi’nin bu yılın Mart ayında yayınladığı merhum başbakan Şükrü Saracoğlu’nun hayatını romanımsı bir üslûpla kaleme alan Gürkan Hacır’ın *Efe Başvekil* kitabıdır. Remzi Kitabevi gerek değişik il ve aynı ilin muhtelif semtlerinde açtığı kitabevleri, gerek yayınladığı kitaplar ve gerekse sektördeki kıdemli meslektaşlarına örnek teşkil etmesi gerekirken, yazarların haklarını fütursuzca çiğneyen Gürkan Hacır’ın kitabını yayınlamakla “intihali meşrulaştıran yayınevi” konusunda gösterilebilecek en iyi örneği teşkil etmektedir.

Türkiye’nin en zor yıllarında Başvekillik yapan ve adı Varlık Vergisi Kanunu ile özdeşleşen Şükrü Saracoğlu biyografisinin müellifi Gürkan Hacır, eserinin sonunda yer alan iki buçuk sayfalık “teşekkür” faslında kitabın yazımı sırasında yardım aldığı kişilere teşekkür etmesine rağmen, her nedense faydalandığı kimi eserleri zikretmemeyi uygun görmüştür. Bu tespit ve tenkide karşı muhtemelen “canım bu bilimsel bir eser değil, roman. Romanda da faydalanılan eserler gösterilir mi?” cümlesiyle son derece kanıksanmış bir cevap verilebilir. Böylesi bir cevap vermeye hazırlananlara verilecek karşılık Amerika’da yayınlanan kurgu eserlerin ilk veya son sayfalarına bir göz atmalarıdır. Bu yapıldığı takdirde yazarın faydalandığı eserleri birer birer zikrettiğini, herhangi bir eserden bire bir alıntı yaptığı takdirde de alıntının yapıldığı eseri yayınlayan yayınevinden izin aldığını görecektir.

Gürkan Hacır’ın roman-biyografisinde yer alan bol sayıdaki intihallerden, yer darlığı nedeniyle, sadece iki örnek zikretmekle yetineceğim.

Gürkan Hacır, *Efe Başvekil*, s.232

[Varlık Vergisi] Kanun tasarısının çıktığı ilk günlerde azınlık cemaatinin önde gelenleri toplanıp Başvekil Saracoğlu'nun yanına çıkmışlar ve "Size ne kadar para lazım? 300 milyon mu? Siz bunu bize bırakın biz kendi aramızda ne yapıp edip denkleştirelim ve ödeyelim," demişlerdi. Saracoğlu ise buna öfkeyle karşı çıkmış "Siz bunu nasıl teklif edersiniz. Biz bir hukuk devletiyiz. Hukuk devletinde böyle şey olmaz!" diyerek kestirip atmıştı.

Ayhan Aktar, *Varlık Vergisi ve 'Türkleştirme' Politikaları*, 7. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004, s.144-145. Kaynak: emekli büyükelçi Fuat Bayramoğlu ile 17 Nisan 1992 tarihinde yapılan mülakat.

Gayrimüslimlerin cemaat temsilcilerinden oluşan bir grup, Ankara'ya Başbakan Saracoğlu'nu ziyarete gider. Azınlık temsilcilikleri, Varlık Vergisi Kanunu'nun hazırlıklarından haberdar olduklarını belirterek, Başbakan'a bir öneri getirir:

Azınlık temsilcileri - "Efendim, siz ne kadar vergi toplamayı düşünüyorsunuz?... 300 milyon mu toplamak istiyorsunuz [yoksa] 200 milyon mu toplamak istiyorsunuz? Siz bunu bize bırakın, biz bunu [kendi aramızda] toplayalım [ve] hükümetimize verelim!"

Başbakan Saracoğlu - "Biz bu teklifi nasıl kabul ederiz? Biz [modern bir] devletiz!"

Gürkan Hacır, *Efe Başvekil*, s.256

İşte uzun yıllar en sadık müşterisi olduğu Büyük Kulüp'e geldiği o akşam talihin cilvesinin onu Saracoğlu'yla bir kez daha karşı karşıya getireceğini bilmiyordu. Tam akşam yemeğini bitirmiş kahvesini yudumluyordu ki; Kulüp'e Saracoğlu'nun geldiği haber verildi.

Kapıdaki kalabalık hareketlendi. Salonda bulunan birkaç vekil kapıda hazır bekliyorlardı. Çok sürmeden Saracoğlu belirdi. Salonda bulunan hemen herkes ayağa kalkarak Başvekile saygı gösterdiler. Saracoğlu salondakileri

başıyla selamlayarak kendine ayrılan yere geçti. Bütün salon ayağa kalkmıştı ama dip masada oturan Gad Franko, oralı bile olmamış oturduğu yerden kalkmamıştı. Bu durum görevlilerin gözünden kaçmadı.

- Mösyö Franko ! Başvekil salona geldi görmediniz mi?

- Gördüüm!...

- O halde neden ayağa kalkmadınız?

Gad, istifini bozmadan hırs, öfke ve tüm birikmiş kinyile cevap verdi:

- Böyle icap etti!...

Rıfat N.Bali, *Devlet'in Yahudileri ve 'Öteki' Yahudi*, İletişim Yayınları, 2004, s.138, kaynak: avukat Gad Franko'nun oğlu Emil Hayim Franko ile 6 Kasım 1997 yapılan mülakat.

Oğlu Emil Haim Franko'nun babasıyla ilgili ilginç bir anısı var. Gad Aşkale'den döndükten sonra bir gün dönemin kalburüstü simalarının müdavimi olduğu Büyük Kulüp'te (Cercle D'Orient) oturmaktadır, bu sırada Şükrü Saracoğlu'nun kulübe geldiğini gören kulüp müdavimleri hemen ayağa kalkarlar; ayağa kalkmayan tek kişi Gad Franko'dur. Saracoğlu onun yanına yaklaşp niye ayağa kalkmadığını sorar; Gad'ın cevabı oldukça anlamlıdır: "Böyle icap etti."

Bu iki çarpıcı örnekten görülebileceği gibi Gürkan Hacır biyografii yazmakta olduğu tarihte hayatta olmayan iki insanla yıllar önce yapılmış ve yayınlanmış mülakatları fütursuz bir şekilde kendine mal ederek kullanmıştır. "Artık hayatta olmayan iki insan" cümlesinin altını ısrarla çizmekte yarar var zira yukarıda alıntılanan iki kaynak şifahi mülakatlara dayalı kaynaklardır. Dolayısıyla hem yazarın, hem de yayınevinin bu yazının konusu olan intihal suçlamasına karşı "Gad Franko ve Fuat Bayramoğlu ile ben de görüştüm, bana da aynı şeyleri söylediler" diyebilme imkânı yok.

Gürkan Hacır kitabında yer verdiği Gad Franko fotoğrafı için de ne kaynak belirtmiş, ne de sahibinden izin almıştır. Söz konusu fotoğraf *Şalom* gazetesi arşivine aittir ve kaynak belirtilerek yukarıda zikredilen kitabımda yer almıştır.

Remzi Kitabevi'nin istihdam ettiği personeli arasında tarih ve/veya sosyal bilimlere bihakkın vakıf editör(ler) mevcut olmayabilir. Ancak günümüzde bu artık ne bir mazeret, ne de bir mani. İstanbul'un en yüksek kiralarına sahip semt ve alışveriş merkezlerinde çok ciddi yatırımlar yapıp kitabevleri açan bir yayınevinin uzmanlık alanına girmeyen bir dosyayı konuya bihakkın vakıf uzmanlarına bedeli karşılığında pekâlâ okutup görüş alabilirdi. Ancak Remzi Kitabevi bunu yapmayı tercih etmedi. Böyle davranmakla da saygınlığından çok şey kaybetti.

Türk sanayicisinin yerli tüketicinin kusursuz ve kaliteli ürünlere lâıyk olduğunu nihayet anlamasına benzer bir şekilde artık yayınevleri ve yazarlar da Türk okurunun evsafı ve kusursuz kitaplara lâıyk olduklarını iyice idrak etmeleri ve okurlarına bu saygıyı göstermeleri şarttır. İntihal, sahibinden izin almadan bir fotoğrafı kullanmak gerçekten utanılması gereken bir fiildir ve ne yazarı, ne de yayınevini yüceltmeyen bir eylemdir. Bu ayıbın sahibi yazarlar ile aynı yazarların kitaplarını yayınlayan yayınevlerinin okurlarından alenen özür dilemeleri şarttır.